

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 327/2018-39

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. septembra 2018 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti IMOL, s. r. o., Lipnická 2A, Dunajská Lužná, zastúpenej advokátom JUDr. Alexandrom Kadelom, Advokátska kancelária RELEVANS s. r. o., Dvořákovo nábrežie 8/A, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ako aj základného práva na náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci zaručeného v čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a v čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 2/2017 z 30. novembra 2017 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti IMOL, s. r. o., odmieta ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 4. apríla 2018 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti IMOL, s. r. o. (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a v čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na spravodlivé súdne konanie zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), ako aj základného práva na náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci zaručeného v čl. 46 ods. 3 ústavy a v čl. 36 ods. 3 listiny uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 2/2017 z 30. novembra 2017.

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16 C 63/2011 sa sťažovateľka podanou žalobou domáhala priznania jej náhrady škody v sume 464 224,06 € s príslušenstvom (úroky z omeškania) spôsobenej jej nezákonným úradným postupom stavebného úradu – obec [REDAKOVANÉ] (ďalej len „stavebný úrad“). Stavebný úrad vydal v konaní iniciovanom návrhom sťažovateľky územné rozhodnutie o umiestnení stavby (radovo i samostatne stojacích domov vrátane infraštruktúry) a následne aj stavebné povolenia, avšak v procese prijímania týchto rozhodnutí nekonal ako s účastníkom konania aj so spoločnosťou [REDAKOVANÉ], a to aj napriek tomu, že sťažovateľka už vo svojom návrhu na územné konanie označila aj tento subjekt ako dotknutý, takže v dôsledku tohto pochybenia stavebného úradu musel napokon svoje rozhodnutia ako nezákonné zrušiť, v dôsledku čoho mala sťažovateľke vzniknúť skutočná škoda v sume 81 159,13 € a tiež ušlý zisk v sume 383 064,93 €. Sumu ušlého zisku sťažovateľka vyčíslila ako sumu rovnajúcu sa rozdielu medzi sumou, ktorú by získala predajom projektovej dokumentácie a tiež pozemkov, ktorých sa týkalo územné rozhodnutie a stavebné povolenia stavebného úradu a ktoré sa sťažovateľka ako budúci predávajúci zaviazala najneskôr do 30. marca 2009 v zmluve o budúcej kúpnej zmluve (zmluva bola uzavretá po právoplatnosti územného

rozhodnutia, pozn.) predat' budúcemu kupujúcemu obchodnej spoločnosti [REDACTED] [REDACTED] (ďalej len „budúci kupujúci“) za kúpnu cenu 1 025 433,18 € [(pozostávajúcu z ceny za nehnuteľnosti v sume 964 024,43 € a ceny za projektovú dokumentáciu v sume 61 408,75 €), tento zamýšľaný predaj sa však neuskutočnil práve v dôsledku zrušenia rozhodnutí stavebným úradom, kvôli čomu si sťažovateľka nemohla splniť svoj zmluvný záväzok voči budúcemu kupujúcemu, ktorý 11. júna 2009 od zmluvy o budúcej kúpnej zmluve odstúpil], a sumou, ktorú sťažovateľka vynaložila zo svojho pre účely obstarania predmetu budúcej zamýšľanej kúpy v celkovej výške 642 368,25 € (pozostávajúcu z nadobúdacej ceny nehnuteľností v sume 611 000 € a z nákladov na spracovanie projektovej dokumentácie v sume 31 368,25 €). Sťažovateľka si tak uplatnila nárok na náhradu ušlého zisku v sume 383 064,93 € (rozdiel medzi budúcou kúpnu cenou 1 025 433,18 € a obstarávacími nákladmi 642 368,25 €). Nárok na náhradu skutočnej škody, ktorú si sťažovateľka uplatnila v sume 81 159,13 €, odôvodnila nákladmi, ktoré vynaložila na spracovanie projektovej dokumentácie v sume 31 368,25 €, a zo sumy 49 790,88 €, ktorú sťažovateľka zaplatila budúcemu kupujúcemu ako zmluvnú pokutu za nedodržanie zmluvného záväzku uzatvoriť budúcu kúpnu zmluvu.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 16 C 63/2011 z 21. októbra 2013 z časti žalobe sťažovateľky vyhovel a z titulu „*nesprávneho úradného postupu stavebného úradu, ktorý mal vyústiť do nezákonného rozhodnutia, ktoré bolo z tohto dôvodu zrušené*“, jej priznal nárok na náhradu škody v sume 434 183,56 € s 9 % úrokom z omeškania, ktorá škoda pozostávala zo skutočnej škody a z ušlého zisku a vo zvyšku žalobu sťažovateľky zamietol. Zamietnutie časti žalobného nároku sťažovateľky okresný súd odôvodnil jej nesprávnym výpočtom konečnej ceny nehnuteľností, ktoré sťažovateľka na základe budúcej kúpnej zmluvy zamýšľala predat', a to vzhľadom na ich výmeru a cenu za 1 m².

4. Krajský súd o odvolaní tak sťažovateľky, ako aj stavebného úradu rozhodol rozsudkom sp. zn. 5 Co 35/2014 z 28. júna 2016, ktorým ako vecne správny potvrdil rozsudok okresného súdu v jeho žalobe vyhovujúcom výroku a v žalobu zamietajúcom výroku rozsudok okresného súdu zmenil tak, že aj v tejto časti žalobe vyhovel a sťažovateľke priznal nárok na náhradu škody aj v sume 30 040,50 € s 9 % úrokom

z omeškania, dôvodiac tým, že nepriznanie tejto časti žalovaného nároku nespočívalo v nesprávnom výpočte ceny nehnuteľností, ale jeho nepriznanie bolo následkom toho, že okresný súd nezohľadnil pri učení sumy ušlého zisku aj sumu, za ktorú sa sťažovateľka v zmluve o budúcej kúpnej zmluve zaviazala predat' projekt stavby. Krajský súd konštatoval správnosť postupu okresného súdu a právny dôvod sťažovateľkou uplatneného nároku na náhradu škody vyhodnotil ako nárok odôvodnený v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom stavebného úradu.

5. V dovolacom konaní najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 2 Cdo 2/2017 z 30. novembra 2017 zrušil rozsudok krajského súdu sp. zn. 5 Co 35/2014 z 28. júna 2016 a vec mu vrátil na ďalšie konanie, a to z dôvodu odklonu krajského súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vo veci posúdenia právnej otázky kvalifikácie zodpovednostného vzťahu podľa príslušných ustanovení zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o zodpovednosti za škodu“), v závislosti od toho, či sa postup orgánu verejnej moci prejaví v jeho rozhodnutí, a teda či tento zodpovednostný vzťah orgánu verejnej moci bude založený na jeho nesprávnom úradnom postupe alebo na nezákonnom rozhodnutí, v ktorom bol prípadný nesprávny úradný postup zhmotnený.

6. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľka namieta ústavnú neudržateľnosť rozhodnutia najvyššieho súdu, resp. ústavnú neudržateľnosť ním vyslovených „... dvoch všeobecných právnych názorov...“, a to názoru o tom, že v danom prípade sa sťažovateľka mala domáhať nároku na náhradu škody nezákonným rozhodnutím, a nie nesprávnym úradným postupom, a názoru, že v prípade vzniku povinnosti zaplatiť zmluvnú pokutu je jedinou príčinou vzniku tejto povinnosti iba porušenie zmluvnej povinnosti a iná okolnosť (teda aj nezákonné rozhodnutie alebo nesprávny úradný postup) je vylúčená.

7. Pokiaľ ide o prvý zo zmienených všeobecných právnych názorov najvyššieho súdu, sťažovateľka je toho názoru, že odvolací (krajský) súd, ktorého (pre ňu priaznivé)

rozhodnutie bolo najvyšším súdom zrušené, sa v skutočnosti od neho neodchýlil, pretože krajský súd si ho bol vedomý, avšak „... v prípade Sťažovateľa ho neaplikoval, nakoľko dospel ku skutkovému zisteniu, že príčinou vzniku škody u Sťažovateľa bol výlučne nesprávny úradný postup Obce v Územnom konaní“, s čím sa sťažovateľka stotožňuje, takže najvyšším súdom uvádzaný prvý všeobecne zaužívaný právny názor bol podľa sťažovateľky na jej prípad neaplikovateľný. Sťažovateľka zdôraznila, že územné rozhodnutie bolo vydané v jej prospech, a teda jej nemohlo spôsobiť škodu, preto v jej prípade neprichádzalo do úvahy domáhať sa náhrady škody nezákonným rozhodnutím. Podľa sťažovateľky „Pri zisťovaní príčinnej súvislosti medzi určitou skutočnosťou a spôsobenou škodou je vždy potrebné zodpovedať otázku, či by škoda vznikla aj vtedy, ak by tejto skutočnosti nebolo. Pokiaľ sa zistí, že by škoda vznikla aj bez tejto skutočnosti, medzi touto skutočnosťou a vznikom škody nie je príčinná súvislosť.“

Aplikujúc uvedené na Spor, je nutné dospieť k záveru, že aj keby nebolo Územného rozhodnutia, škoda by Sťažovateľovi aj tak vznikla.

Škoda totiž nevznikla preto, že bolo vydané Územné rozhodnutie, ale preto, že v Územnom konaní nebolo v stanovenej lehote vydané právoplatné územné rozhodnutie bez väd, ktorého existencia bola podmienkou na uzatvorenie Budúcej kúpnej zmluvy, z ktorej mal Sťažovateľ dosiahnuť zisk.“.

8. V súvislosti s druhým najvyšším súdom vysloveným všeobecne uznaným právnym názorom sťažovateľka namieta jeho nesprávnosť, pretože „... Podmienkou, aby bola určitá príčina vzniku škody posúdená ako právne relevantná totiž nie je to, či táto príčina bezprostredne predchádza vzniku škody (ako uvádza NS SR), ale to, či ide o príčinu, ktorá bola pre vznik škody rozhodujúca a podstatná.“

Podstatnou a rozhodujúcou príčinou vzniku škody je pritom tá príčina, ktorá, keby nenastala, škoda by nevznikla (a to bez ohľadu na to, či táto príčina predchádzala vzniku škody bezprostredne alebo nie).

Prvotnou, rozhodujúcou a právne relevantnou príčinou vzniku škody u Sťažovateľa vo forme ním zaplatenej zmluvnej pokuty bol nesprávny úradný postup Obce v Územnom konaní; a nie porušenie zmluvnej povinnosti Sťažovateľom.

Porušenie zmluvnej povinnosti Sťažovateľom - splnenie ktorej bolo zabezpečené zmluvnou pokutou - bolo iba jednou z reťazca skutočností vyvolaných nesprávnym úradným postupom Obce, ktoré nakoniec spôsobili, že Sťažovateľ musel zaplatiť zmluvnú pokutu.“.

V tejto spojitosti sťažovateľka dodáva, že náhrady tejto časti skutočnej škody (t. j. pokiaľ ide o náhradu ňou zaplatenej zmluvnej pokuty) sa nemohla domáhať z titulu nezákonného rozhodnutia stavebného úradu, ale iba z titulu jeho nesprávneho úradného postupu, pretože v tom dôsledku, že rozhodnutie stavebného úradu bolo vydané v jej prospech, ona sama nemohla podať proti nemu opravný prostriedok, takže by nespĺnila zákonnú dikciu podľa prvej vety § 6 ods. 2 zákona o zodpovednosti za škodu, podľa ktorej *„Právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov.“.*

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka v sťažnosti tiež uviedla:

„Prvý právny názor je v tomto prípade neaplikovateľný. Druhý právny názor je nesprávny. Uvedenými právnymi názormi NS SR de facto odňal Sťažovateľovi jeho ústavné právo na náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci, ako aj jeho ústavné právo na súdnu ochranu.“

10. Podľa sťažovateľky jej teda nemohla vzniknúť škoda nezákonným rozhodnutím vydaným v územnom konaní, pretože škoda by jej bola vznikla, aj keby toto nezákonné územné rozhodnutie nebolo vydané vôbec, pretože podmienkou uzavretia budúcej kúpnej zmluvy bolo vydanie právoplatného územného rozhodnutia bez väd, avšak jeho absencia spôsobila, že sťažovateľka nemohla uzavrieť budúcu kúpnu zmluvu, takže či už absencia územného rozhodnutia (jeho nevydanie) alebo vydanie nezákonného územného rozhodnutia (čo bol prípad sťažovateľky) by vyvolali u sťažovateľky ten istý následok, a to vznik škody, preto podľa sťažovateľky nie je daná existencia príčinnej súvislosti medzi nezákonným územným rozhodnutím a jej vzniknutou škodou. Vzhľadom na to podľa sťažovateľky v jej prípade mohlo dôjsť k vzniku škody len v príčinnej súvislosti s nesprávnym úradným postupom, tak ako to v najvyššom súdom zrušenom rozhodnutí konštatoval krajský súd.

11. K namietanému porušeniu základného práva na spravodlivý proces malo podľa sťažovateľky dôjsť ústavne neudržateľným odôvodnením uznesenia najvyššieho súdu tým, že rozhodnutím najvyššieho súdu došlo k zrušeniu právoplatného a vykonateľného rozhodnutia krajského súdu, čím mal byť u sťažovateľky narušený princíp právnej istoty v nemennosť rozhodnutia, a napokon aj tým, že najvyšší súd mal napádaným rozhodnutím rozhodnúť o dovolaní, ktoré nebolo podľa nej procesne prípustné.

12. Vzhľadom na uvedené sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí jej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo Sťažovateľa na náhradu škody spôsobenej orgánmi verejnej moci podľa článku 46 ods. 3 Ústavy SR a podľa článku 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, základné právo Sťažovateľa na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa článku 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo Sťažovateľa na spravodlivý súdny proces podľa článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 11. 2017, sp. zn. 2 Cdo 2/2017, porušené boli.

2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 30. 11. 2017, sp. zn. 2 Cdo 2/2017, sa zrušuje a vec sa vracia Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

3. Najvyšší súd Slovenskej republiky je povinný nahradiť Sťažovateľovi trovy konania o Sťažnosti na účet právneho zástupcu Sťažovateľa, a to v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

15. V súvislosti so sťažovateľkou napádaným uznesením najvyššieho súdu ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné v prvom rade pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00).

16. Najvyšší súd svoje rozhodnutie v interakcii s námietkami sťažovateľky v podstatnej časti odôvodnil takto:

«... najvyšší súd aj v ďalších rozhodnutiach (vid' 5 Cdo 126/2009, 3 Cdo 220/2010 a 6 MCdo 11/2010) vysvetlil, že „nie každá vada konania zakladá zodpovednosť štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom. Zodpovednosť za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom totiž nezakladajú nedostatky či pochybenia v priebehu konania, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutia, a to ani za situácie, že tieto následky mali za následok vydanie nesprávneho rozhodnutia. Pokiaľ totiž orgán štátu zisťuje a posudzuje predpoklady pre rozhodnutie, zhromažďuje a hodnotí podklady pre rozhodnutie, právne ich posudzuje a pod., ide o činnosť priamo smerujúcu k vydaniu individuálneho správneho rozhodnutia; prípadné nesprávnosti či vady tohto postupu nachádzajú svoj odraz v obsahu rozhodnutia a môžu byť posudzované len z hľadiska zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím (§ 5 a nasl. zákona č. 514/2003 Z. z.).“...

Rozhodnutia najvyššieho súdu, časti ktorých sú citované vyššie..., spočívajú na názore, že „ak orgán štátu zisťuje podmienky a predpoklady pre vydanie rozhodnutia, za týmto účelom zhromažďuje podklady (dôkazy), hodnotí zistené skutočnosti, tieto právne posudzuje, ide o činnosť priamo smerujúcu k vydaniu rozhodnutia; prípadné nesprávnosti či vady pri zisťovaní podkladov a pri ich posudzovaní sa potom prejavia práve v obsahu rozhodnutia a z hľadiska zodpovednosti za škodu môžu byť hodnotené v zmysle ustanovení upravujúcich nezákonné rozhodnutie. Za nesprávny úradný postup teda nie je možné považovať pochybenie a nedostatky spočívajúce v tom, že štátny orgán pred svojím rozhodnutím nesprávne vyhodnotil podmienky jeho vydania a že v dôsledku toho je ním vydané rozhodnutie nesprávne a nemalo byť vydané, prípadne že malo byť vydané v inej podobe či za iných okolností.“

Berúc na zreteľ vyššie uvedené bude úlohou súdov nižších inštancií posúdenie všetkých predpokladov zodpovednosti štátu za škodu vo vzťahu ku každému jednotlivému nároku.

Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolania žalovanej a obce [REDAKOVANÉ] je nielen prípustné z dôvodu odklonu odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP), ale tiež dôvodné, lebo spočíva v nesprávnom právnom posúdení (§ 432 ods. 1 CSP).

So zreteľom na to dovolací súd dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 CSP v spojení s § 450 CSP).»

17. V súvislosti s preskúmaním sťažovateľkou napádaného rozhodnutia najvyššieho súdu, ktoré nie je rozhodnutím konečným, ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (m. m. I. ÚS 357/2016, III. ÚS 46/2013, II. ÚS 105/09) v prvom rade podotýka, že ústavný súd síce zásadne nepripúšťa ústavnú sťažnosť proti rozhodnutiu, ktoré nie je konečné, avšak to neznamena, že sa nemôžu vyskytnúť prípady, že aj kasačné rozhodnutia sú spôsobilé citeľne zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníka konania, napr. formulovaním ústavne nekonformného záväzného právneho názoru na riešenie veci, ktorý súd nižšieho stupňa nemôže nerešpektovať, hoci by sám mal pochybnosti o jeho zlučiteľnosti s ústavným poriadkom. Ochrana poskytovaná základným právam a slobodám fyzickým a právnickým osobám ústavným súdom by nebola účinná, ak by ústavný súd nemohol zasiahnuť a následky porušenia základných práv a slobôd odstrániť skôr, než skončí konanie vo veci konečným rozhodnutím. Ak by ústavný súd zotrval na kategorickom závere o neprípustnosti ústavnej sťažnosti proti kasačným rozhodnutiam, ocitla by sa časť súdneho konania celkom mimo záber akejkoľvek kontroly, lebo by de facto bola týmto súdom daná takmer neobmedzená kasačná právomoc, keď prípadné vybočenie z medzí spravodlivého procesu by súd nižšej inštancie nebol oprávnený korigovať a ústavnoprávna ochrana práv účastníkov konania by bola rovnako, cez neprípustnosť ústavnej sťažnosti, vylúčená. Treba dodať, že tieto závery vychádzajú z účelu samotného konania o ústavnej sťažnosti, ktorým je ochrana základných práv a slobôd jednotlivca podľa čl. 127 ústavy. Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd aj v danom prípade vecne preskúmal rozhodnutie najvyššieho súdu z hľadiska materiálnoprávnej ochrany základných práv a slobôd sťažovateľky.

18. Z citovaného rozhodnutia je zrejmé, že najvyšší súd svoje vo vzťahu k rozhodnutiu krajského súdu zrušujúce rozhodnutie založil na premise, že v prípade, že sa nesprávny úradný postup orgánu verejnej moci konajúceho v mene štátu odzrkadlí v jeho rozhodnutí, tak v takom prípade sa možno domáhať nároku na náhradu škody spôsobenej takouto činnosťou orgánu verejnej moci len z titulu jeho nezákonného rozhodnutia, ktorým bol celý tento jeho nesprávny úradný postup zisťovania predpokladov na jeho vydanie zavŕšený, a nie z titulu nesprávneho úradného postupu, tak ako to ustálil krajský súd a pred ním okresný súd a tiež sťažovateľka. Podľa ústavného súdu je tento záver

najvyššieho súdu ústavne udržateľný a neodporuje zmyslu a účelu aplikovanej právnej úpravy zákona o zodpovednosti za škodu a ani účelu konania o náhrade škody spôsobenej nositeľom verejnej moci, a to už len z jednoduchého dôvodu, že na nezákonnosti nemožno stavať zákonnosť, in concreto na nesprávnom a nezákonnom úradnom postupe nie je možné postaviť zákonné rozhodnutie. Inými slovami, ak je nesprávny úradný postup zavŕšený rozhodnutím, tak toto rozhodnutie by v prvom rade nebolo možné považovať za zákonné, a teda by nebolo možné ponechať ho bez povšimnutia a domáhať sa nároku na náhradu škody len z titulu jemu predchádzajúceho nesprávneho postupu, a v druhom rade, ak by sme aj v tomto smere prisvedčili argumentácii sťažovateľky, žeby pri uplatnení si nároku na náhradu škody spôsobenej orgánom verejnej moci bolo možné „ignorovať“ (opomenúť) rozhodnutie, ktoré vzišlo z nesprávneho (nezákonného) postupu, a konvalidovať si orgánom verejnej moci spôsobenú škodu len z titulu tohto nesprávneho postupu, bol by tým nastolený neúnosný a nezákonný stav, keď by postupom orgánu verejnej moci poškodený subjekt síce akceptoval a riadil sa z nezákonného postupu vziđeným rozhodnutím, avšak súčasne by sponchyboval zákonnosť jemu predchádzajúceho postupu.

19. Pokiaľ ide o obrannú argumentáciu sťažovateľky, že uvedená judikatúra najvyššieho súdu je na jej prípad neaplikovateľná, pretože podľa nej nevznikla škoda v príčinnej súvislosti s územným rozhodnutím, ktoré bolo ako nezákonné zrušené, keďže škoda by jej vznikla, aj keby toto územné rozhodnutie nebolo vôbec vydané, keďže predpokladom na uzavretie budúcej kúpnej zmluvy bolo vydanie územného rozhodnutia, avšak bez väd, a teda nie je daná existencia príčinnej súvislosti medzi nezákonným (vadným) územným rozhodnutím a jej vzniknutou škodou, a že sa nemohla domáhať náhrady škody z titulu nezákonného rozhodnutia aj preto, žeby nemohla splniť zákonný predpoklad na jej priznanie stanovený v § 6 ods. 2 zákona o zodpovednosti za škodu, a to aby toto rozhodnutie bolo ako nezákonné zrušené na základe ňou ako poškodenej podaného opravného prostriedku, ktorý však ona nemohla podať, keďže toto rozhodnutie bolo vydané v jej prospech, a teda nebola osobou oprávnenou na jeho podanie, je nutné podotknúť nasledujúce.

20. Uvedené úvahy sťažovateľky neobstoja nielen v interakcii s už uvedenou judikatúrou najvyššieho súdu, ale ani v interakcii okolností danej veci. V danom prípade by sťažovateľke objektívne nemohla vzniknúť škoda nevydaním územného rozhodnutia, resp. v daných okolnostiach by takáto situácia nemohla vôbec nastať, pretože v čase, keď sťažovateľka uzavrela s budúcim kupujúcim zmluvu o budúcej kúpenej zmluve z 15. septembra 2008, už bolo vydané územné rozhodnutie z 31. júla 2008, ktoré dokonca v tej dobe 3. septembra 2008 už nadobudlo aj právoplatnosť. Okrem toho vzhľadom na to, že predmetom zmluvy o budúcej kúpenej zmluve z 15. septembra 2008 bol záväzok sťažovateľky uzavrieť s budúcim kupujúcim kúpnu zmluvu o predaji pozemkov a projektovej dokumentácie po vydaní územného rozhodnutia (vydanie stavebných povolení nemalo byť predpokladom uzavretia budúcej kúpenej zmluvy, pozn.), môže vzniknúť dôvodná pochybnosť o dobromyseľnosti sťažovateľky k priebehu územného konania, ktorá napriek tomu, že v čase uzatvárania zmluvy o budúcej kúpenej zmluve už existovalo „právoplatné“ územné rozhodnutie (u ktorého platí domnienka správnosti a zákonnosti do doby, pokiaľ sa nepreukáže opak, pozn.), nepristúpila priamo k uzavretiu kúpenej zmluvy, na uzavretie ktorej bola už v tom čase splnená podmienka existencie právoplatného územného rozhodnutia, ale sa k tejto povinnosti aj pod hrozbou vysokej zmluvnej pokuty zaviazala v zmluve o budúcej kúpenej zmluve, a to v čase, keď ešte nebolo možné objektívne predpokladať, žeby toto územné rozhodnutie mohlo byť zrušené. Aj z tohto dôvodu sa myšlienková konštrukcia sťažovateľky o tom, že škoda by jej vznikla aj v prípade nevydania územného rozhodnutia, javí ako účelová a vyfabulovaná. Pokiaľ by aj sťažovateľka argumentovala, že pristúpila k uzavretiu zmluvy o budúcej kúpenej zmluve, a nie priamo k uzavretiu kúpenej zmluvy, hoci v tom čase už existovalo právoplatné územné rozhodnutie, pretože v tom čase ešte nevlastnila pozemky, ktoré sa v zmluve o budúcej kúpenej zmluve zaviazala predať, aj táto argumentácia by sa vo vzťahu k jej dobromyseľnosti mohla javiť ako samoúčelná, keďže aj napriek tomu, že sťažovateľka mala o kúpe týchto pozemkov uzavrieť s ich vlastníkmi zmluvu o budúcej kúpenej zmluve už 10. januára 2008, tak k jej uzavretiu nedošlo ani po vydaní právoplatného územného rozhodnutia. Vzhľadom na uvedenú judikatúru najvyššieho súdu, ako aj vzhľadom na spochybnenie argumentácie sťažovateľky o jej dobromyseľnosti, na čom bolo založené

najvyšším súdom zrušené rozhodnutie krajského súdu, možno predmetnú obrannú argumentáciu sťažovateľky považovať za nedôvodnú.

21. V kontexte danej veci nemôže byť v napádanom rozhodnutí uvedená judikatúra najvyššieho súdu popretá ani argumentáciou sťažovateľky o tom, že si nemohla uplatniť nárok na náhradu škody nezákonným územným rozhodnutím, pretože proti nemu nemohla podľa § 6 ods. 2 zákona o zodpovednosti za škodu podať opravný prostriedok, keďže bolo v jej prospech. Avšak podľa úplného znenia označeného ustanovenia účinného v čase nadobudnutia právoplatnosti územného rozhodnutia *„Právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno priznať iba vtedy, ak poškodený podal proti nezákonnému rozhodnutiu riadny opravný prostriedok podľa osobitných predpisov. Splnenie tejto podmienky sa nevyžaduje, ak ide o prípady hodné osobitného zreteľa.“*. Z citovaného je zrejmé, že splnenie podmienky podania opravného prostriedku proti nezákonnému rozhodnutiu nebolo (a nie je) obligatórne, pričom sťažovateľka neuviedla žiadne dôvody, kvôli ktorým by sa jej prípad nemal považovať za prípad hodný osobitného zreteľa, pre ktoré opravný prostriedok nepodala.

22. Nad rámec možno podotknúť, že v prípade stotožnenia sa s argumentáciou sťažovateľky, že k neuzavretiu budúcej kúpnej zmluvy došlo výlučne iba nesprávnym úradným postupom, nie však nezákonným územným rozhodnutím, tak ako to ustálil najvyšší súd, vyvstáva otázka podporujúca pochybnosť o dobromyseľnosti sťažovateľky, z akého dôvodu sťažovateľka ňou namietaný nesprávny úradný postup nespochybňovala ešte počas územného konania pred vydaním územného rozhodnutia (zo súdnych rozhodnutí vyplýva, že stavebný úrad v danej veci nariadil ústne pojednávanie spojené s miestnym zisťovaním, pozn.).

23. Vo vzťahu k odôvodneniu sťažovateľky týkajúcemu sa podmienok na priznanie/nepriznanie jej nároku na náhradu zmluvnej pokuty ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na zrušenie rozhodnutia krajského súdu ako celku a vrátenie mu veci najvyšším súdom na ďalšie konanie by s poukazom na princíp subsidiarity vyjadrený v čl. 127 ods. 1 ústavy bolo v tejto časti stanovisko ústavného súdu predčasné.

24. Vzhľadom na uvedené ústavný súd rozhodol, že sťažnosťou napádané rozhodnutie najvyššieho súdu je ústavne udržateľné, nevykazuje znaky svojvôle či arbitrárnosti, a preto v príčinnej súvislosti s ním nemohlo dôjsť k namietanému porušeniu sťažovateľkou označených práv. Uvedené závery boli podkladom, na základe ktorého ústavný súd sťažnosť sťažovateľky už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

25. Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok a rozhodnutie o zrušení napádaného rozhodnutia všeobecného súdu (najvyššieho súdu), ako aj rozhodnutie o priznaní sťažovateľke úhrady trov konania je viazané na vyslovenie porušenia jej práv alebo slobôd (čl. 127 ods. 2 prvá veta ústavy), ústavný súd o týchto častiach sťažnosti už nerozhodoval.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2018